

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВИЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

МАТЕРІАЛИ

97 – ї

**підсумкової наукової конференції
професорсько-викладацького персоналу
вищого державного навчального закладу України
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

15, 17, 22 лютого 2016 року

Чернівці – 2016

УДК 001:378.12(477.85)

ББК 72:74.58

М 34

Матеріали 97 – її підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького персоналу вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (Чернівці, 15,17,22 лютого 2016 р.) – Чернівці: Медуніверситет, 2016. – 404 с. іл.

ББК 72:74.58

У збірнику представлені матеріали 97 – її підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького персоналу вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (Чернівці, 15, 17, 22 лютого 2016 р.) із стилістикою та орфографією у авторській редакції. Публікації присвячені актуальним проблемам фундаментальної, теоретичної та клінічної медицини.

Загальна редакція – професор, д.мед.н. Бойчук Т.М., професор, д.мед.н. Івашук О.І., доцент, к.мед.н. Безрук В.В.

Наукові рецензенти:

доктор медичних наук, професор Кравченко О.В.

доктор медичних наук, професор Давиденко І.С.

доктор медичних наук, професор Дейнека С.Є.

доктор медичних наук, професор Денисенко О.І.

доктор медичних наук, професор Заморський І.І.

доктор медичних наук, професор Колоскова О.К.

доктор медичних наук, професор Коновчук В.М.

доктор медичних наук, професор Гринчук Ф.В.

доктор медичних наук, професор Слободян О.М.

доктор медичних наук, професор Тащук В.К.

доктор медичних наук, професор Ткачук С.С.

доктор медичних наук, професор Тодоріко Л.Д.

ISBN 978-966-697-627-0

© Буковинський державний медичний
університет, 2016

від країн з ринковою економікою не буде, тому шукав опори у автентичних українських національних силах»). Зважаючи на стилістику цього розділу, логічно припустити, що тут В.Кожелянко творить текст у стилі діаспорної преси, на що вказують і мовні особливості цієї частини роману. Ім'я і прізвище Івана Виговського у цьому розділі «перекладено» англійською: замість **Іван** виступає англійське **Джон**. Проте цей «переклад» ніби мимохіть примушує читача провести паралель: гетьман Іван (Виговський) – президент Джон (Кеннеді). Прізвище **Виговський** теж стилізоване на англійський кшталт – **Виговскі**. Також «американськими» є й апелятиви, використані для називань-характеристик персонажа: **міст ер президент, міст ер гет ьман, президент Виговскі, міст ер Виговскі, президент Джон Виговскі** та ін. Така стилізація потрібна письменникові для передачі мовлення та світобачення українців діаспори, перенесення української дійсності в інший, «діаспорний» вимір.

Різні антропонімні моделі **гет ьман Іван Виговський, гет ьман Виговський, Виговський, Іван Виговський, новообраний гет ьман (президент) Іван Виговський, гет ьман І. Виговський, король Іван Перший (Виговський), падишах України-Руси Виговський** використано у статті «Реконструкція імперії: десять геополітичних віртуальностей», написаній Автовізієм Самійленком для газети „Вереск нації“. У цій статті Автовізієм Самійленко пише про те, що «висіди Великої Конотопської битви могли вилитись у 10 різних варіантів, один з яких таки справдився» і моделює десять віртуальних моделей можливого розвитку подій після Конотопської битви. Відповідно до того, яку позицію обирає гетьман Іван Виговський у модельованій віртуальності, змінюються апелятиви, використання яких надає додаткових конотацій.

Апелятиви-найменування, використані в статті «Discursus de bello Moscovitico», написаній Автовізієм Самійленком для газети «Ніч», відзначаються особливою пошанністю. Це такі антропонімформули: **його ясновельможніст ь гет ьман всієї Русі-України головнокомандувач Збройних сил України Іван Виговський, великий князь Руський Іван Виговський**. Творення В.Кожелянком антропонімформул з нагромадженням такої кількості пошанних апелятивів цілком виправдане в цьому розділі, адже «Discursus de bello Moscovitico» містить інтерв'ю Автовізія Самійленка з гетьманом Іваном Виговським для газети «Ніч».

На польський кшталт **Яном** іменує гетьмана Виговського коронний обозний Анджей Потоцький (стаття «Мечем і калачем» Автовізія Самуельського для газети «Жечь посполитих!»). Ім'я **Ян** – полонізований варіант імені **Іван**.

У статті «Аллах – над нами, Москва – під нами, перемога – за нами» для газети «Алтин-и-Кирич» Автовізієм Самуїл-огли описує події з погляду татар. І відповідно змінюється прізвище гетьмана Виговського – **Івиговскі**. Зауважимо, що згаданий у цій частині роману гетьман Богдан Хмельницький поіменований теж таким чином – його прізвище змінено на **Іхмельніскі** («Як ми разом з ясновельможним гетьманом Іхмельніскі розбили католицький Ляхістан, така ж доля чекає й на невірну Москву»). Отже, тут В.Кожелянко використовує один зі своїх улюблених прийомів ономаторності – перекладає, стилізує ім'я персонажа, «вписує» його в онімний простір чужої мови.

Мойсей А.А., Потапова Л.Б.

ОСВІТА ЯК МЕХАНІЗМ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ ТА ЛІМІТАЦІЇ ЦІННОСТЕЙ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА: ФІЛОСОФСЬКО-СОЦІОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Кафедра суспільних наук та українознавства
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»

Освіта, зазначається в одному із енциклопедичних видань, – поняття, що описує взаємодію з людьми (суб'єктивно-об'єктивні відносини) і таке, що характеризує базову потребу людини – бути включеною в соціум та культуру. Тут також зауважується, що цей термін інколи використовується і для характеристики взаємодій між різними соціокультурними системами. На відміну від комунікації, освіта передбачає не тільки інформаційний, але й особистісно-екзистенціальний зв'язок між людьми, що забезпечує нелінійний рух інформаційних потоків в системі освіти та приріст особистісно значущої інформації, яка конституює членів як особистість.

Зауважимо, що освіта виконує не просто інформаційну функцію, але й соціалізуючу та лімітаційну.

Підкреслимо, що для суспільства важливо, щоб особистість не просто володіла інформацією про навколишній світ (природу, соціум) та могла в ньому орієнтуватись. Першочерговим тут є здатність особи бути членом соціуму та виконувати свої громадянські обов'язки і соціальні ролі. Ми масмо на увазі певний світогляд та наявну індивідуальну систему цінностей, які переростають в лінійність поведінки (інтеріоризація соціальних стандартів поведінки в особистісну). Тобто мова йде як про первинну соціалізацію в сім'ї, так і вторинну, яка відбувається в соціумі через систему освіти та громадську думку.

Перш ніж вести мову про механізм інтеріоризації як комплекс дій з формування власної культури особистості, тезисно визначимо саму соціалізацію.

Соціалізація (від лат. Socialis – громадський) – сукупність взаємопов'язаних процесів засвоєння і відтворення індивідом необхідного і достатнього для повноцінного включення в суспільне життя соціокультурного досвіду та філоонтогенетичного формування в розвитку відповідних здібностей та якостей індивіда. Його становлення як конкретно історичного типу особистості, суб'єкта соціокультурних практик даного суспільства.

Соціалізація, таким чином, передбачає одночасно: засвоєння соціальних ролей і зразків поведінки, що дозволяють індивіду претендувати на заняття певних соціальних позицій і отримання відповідних соціальних статусів; оволодіння цінностями, символами, нормами, традиціями, мовою та символами культури; формування власного соціокультурного досвіду і особистісної (соціальної, етнічної, конфесійної, тощо) ідентичності; досягнення статусу «дорослого» – самостійного і автономного діяча (суб'єкта та актора), здатного до прийняття відповідальних рішень, що відносяться до його життя у відповідності з інституціонально і особистісно транслюючи ми приписами, заборонами і очікуваннями суспільства, а також соціальних спільностей і груп, до яких належить індивід.

Тут слід мати на увазі, що соціалізація – двосторонній процес, в якому, з одного боку, від суспільства до особистості йдуть процеси трансляції необхідних для засвоєння змістів та здійснення процедури цілеспрямованого (інколи й стихійного) впливу і соціального контролю, які повинні забезпечити прогнозовані результати, а з іншого – на рівні індивіда – проходить в тій чи іншій мірі адекватне засвоєння соціокультурного досвіду, його інтерпретації та формування власних особистісних структур.

Зазначимо, що через процеси соціалізації задаються якісні параметри соціуму, забезпечується його повноцінне функціонування і спадковість поколінь, закладається потенціал для наступних соціальних змін і соціокультурного розвитку.

Людина тільки тоді може відповідати своїм сутнісним характеристикам як особистості, коли вона, засвоїв соціальний досвід, тобто ту систему цінностей, нормативів, моделей поведінки, які людство створило за весь період свого існування.

Суспільство, передаючи соціальний досвід через процес виховання та соціалізації, з одного боку, забезпечує себе від проявів девіації, з іншого – готує особистість, до виховання нею соціальних функцій та обов'язків. Ця система дій спрямована загалом на всіх громадян, оскільки цим суспільство за рахунок єдиної системи цінностей стандартизує, стереотипізує, легітимізує єдині норми та моделі поведінки.

Підсумовуючи вищезазначене зробимо такі висновки: освітній простір є життєвим світом особистості, де вона формується, набуває суспільних характеристик. Першочерговим завданням освіти є зробити особу членом соціуму, яка здатна виконувати свої громадянські обов'язки та соціальні ролі. Важливим чинником становлення особистості є соціалізація, через яку індивід засвоює і відтворює соціально-культурний досвід та набуває відповідних здібностей та якостей як суб'єкта (актора) соціальної творчості. Проблемним для системи освіти та процесів соціалізації є формування соціальних характеристик у релігійної особистості, оскільки вона проживає у двовимірному просторі. Завдання соціуму – подолати роздвоєність та включити релігійну особистість в соціально значиму діяльність. Основним завданням суспільства перехідного типу є створення всіх необхідних умов для формування гармонійно розвинутої особистості, задоволення її духовних потреб та самореалізації.

Навчук Г.В., Шутак Л.Б.

УКРАЇНОЗНАВСТВО В СИСТЕМІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ СЬОГОДЕННЯ

Кафедра суспільних наук та українознавства
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»

Загострення глобальних проблем на тлі сьогодення, зокрема подій на сході нашої держави, актуалізує питання світоглядно-практичної орієнтації та громадянської позиції українців, їх духовної зрілості, мети і сенсу життя тощо. У контексті збереження й розбудови молодого Української держави на нинішньому етапі саме українознавство, яке є системою наукових інтегративних знань про Україну, здатне вирішити низку проблем, основними з-поміж яких є: консолідація українського суспільства на ґрунті національної ідеї; донесення громадянам і світові об'єктивної інформації про українське етно-, націо-, мово- і державотворення; про українське матеріальне та духовне життя; про українство як цілісність, як геополітичну реальність.

З огляду на вищесказане, питання виховання у ВНЗ, зокрема й медичних, національно свідомої, патріотично спрямованої, громадсько-активної, високопрофесійної, конкурентоздатної молоді, без якої розбудова незалежної, демократичної, правової, багатой Української держави неможлива, нині є першорядним.

Праці класиків світової педагогіки Г.Вашенка, А.Дістервега, Я.Коменського, П.Лесгафта, Д.Локка, Й.Песталоцці, С.Русової, Ж.-Ж.Руссо, Г.Сковороди, К.Ушинського, П.Юркевича та інших переконливо свідчать про те, що реалізація вимог національного виховання найбільшою мірою враховує природу, культурно-історичні умови, морально-духовний потенціал кожного етносу, нації.

Чимало зробили для творчого відродження українського національного виховання і водночас піднесли його на сучасний рівень наукового і культурного розвитку академіки АН ВШ України А.М.Алексюк, П.П.Кононенко, А.Г.Погрібний, академіки АПН України М.Г.Стельмахович, Д.О.Тхоржевський, відомі педагоги й дослідники О.І.Вишневецький, В.І.Каюков, Ю.Д.Руденко, Є.І.Сявак та ін.

Думка про те, що українознавство, як невід'ємна складова національної освіти й виховання, повинно стати методологічно-філософською основою розвитку суспільства і політики держави, звучала й звучить у працях відомих вітчизняних вчених як минулого, так і сучасності, як-от: Г.Вашенка, М.Грушевського, М.Драгоманова, С.Єфремова, Я.Калакури, П.Кононенка, В.Крисаченка, Ю.Липи, І.Стешенка та багатьох інших науковців.

Першою спробою вивчити роль феномена українознавства як цілісної системи знань у формуванні майбутніх фахівців-патріотів у ВНЗ, а також у культивуванні й поширенні інформації про українство серед студентів-іноземців стала колективна монографія „Українознавство в системі вищої медичної освіти” (Чернівці: БДМУ, 2015) викладачів кафедри суспільних наук та українознавства ВДНЗ України „Буковинський державний медичний університет”. Незаперечними видаються висновки її авторів про те, що стратегічні орієнтири реформування соціально-гуманітарної сфери в цілому, зокрема й медицини, визначаються саме в освіті та в новітніх освітніх технологіях. Шлях пристосування освіти до компромісних, чітко не окреслених перехідних умов може лише затягнути до невизначеності та гальмування процесу реформування всіх сфер життя українського суспільства. На їх думку, саме виші є джерелом формування національної інтелігенції, в якій поєднуються як високий рівень професійної підготовки, так і гідні моральні риси особистості. Тому саме у ВНЗ, зокрема і медичних, мають сприяти виробленню високих суспільних, державних, гуманістичних, духовно-культурних ідеалів, визначенню морально-етичних та естетичних критеріїв і принципів життєдіяльності патріотів-професіоналів світового рівня, творців засад громадянського суспільства в національній державі. Крім того, підготовка іноземних фахівців у нашій країні – це одна з ефективних форм культурного і наукового співробітництва, що сприяє зміцненню авторитету України на міжнародній арені, а також є джерелом додаткового фінансування освіти. Обов'язковою ж умовою навчання іноземних студентів в українському виші є знання української мови, проблема вивчення якої в неговних ВНЗ України теж порушена авторами згаданого видання.

Заслуговує на увагу те, що автори застосували комплексний підхід для дослідження ролі феномена українознавства як цілісної системи знань у формуванні майбутніх фахівців-патріотів у ВНЗ. Це дало їм змогу поєднати під час вирішення визначених завдань теоретичні висновки та реальну практику їх втілення, що є, безумовно, плідним здобутком цієї монографії.

Цілком слушним також є висновок про те, що національна освіта й національне виховання – нерозривне ціле, яке в сукупності з етнокультурними традиціями, постає як історико-культурна складова менталітету суспільства і посідає одне з провідних місць в універсалах національної культури й виборі громадянської позиції.

Отже, інтеграція професіоналізму, патріотизму, гуманізму і високої мовленнєвої культури майбутніх фахівців можлива, як засвідчує історичний досвід і вимагає сьогодення, у результаті втілення організації навчально-виховного процесу у ВНЗ на українознавчій основі.

Осипенко В.А.

ТРЕНІНГОВА ПРОГРАМА ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ АДАПТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ЧЕРЕЗ АКТИВІЗАЦІЮ ЇХНЬОГО ОСОБИСТІСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

*Кафедра психології та соціології
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»*

Специфічною є адаптація до умов студентської групи під час навчання у вузі. Одні студенти швидко засвоюють нові соціальні норми і ефективно взаємодіють з однокурсниками, інші, займають пасивну позицію і можуть не ідентифікувати себе з групою кілька разів поспіль. Дослідження, орієнтовані на вивчення загальних закономірностей адаптаційного процесу, його структури та механізмів, принципів реагування представлені в працях А.А. Адашевої, М.І. Дяченко, Я. Рейковського, О.І. Зотової, Ф.Б. Березіна, Г. Прихожан, М. Раттер, І. Сабанадзе, Г. Чуткіна, О. Яковлева та інші. Труднощі процесу адаптації студентів підсилюються “кризовістю” та “критичністю” цього вікового етапу у розвитку особистості, що виражається у підвищеній тривожності, пов'язаній, головним чином, з особливостями самооцінки, необхідністю вибору майбутньої професії, у труднощах входження у доросле життя, невідповідністю до виконання нових соціальних ролей, суперечностями у сфері спілкування тощо.

Досить неоднозначно визначаються критерії виміру рівнів адаптивності, умови та психологічні механізми прискорення даного процесу на різних вікових етапах та у різних сферах життєдіяльності людини, недостатньо з'ясовані зовнішні та внутрішні чинники адаптації, а також питання про те, як впливають індивідуально-психологічні та особистісні характеристики суб'єкта на особливості його адаптації до нових умов навчання тощо.

Особливості адаптації студентів-першокурсників до навчання у вузі.

Ефективність соціально-психологічного тренінгу з проблеми адаптації студентів-першокурсників до навчання у вузі. В основу нашого дослідження покладено припущення про те, що тренінгові заняття сприяють успішній адаптації студентів-першокурсників до навчання у вузі.

Вивчення ефективності соціально-психологічного тренінгу з проблеми адаптації студентів першого року навчання у вузі.

Для досягнення нашої мети, ми провели емпіричне дослідження рівня адаптивності до (12.04.2015) проведення психокорекційного тренінгу та після (14.05.2015) його проведення в експериментальній та контрольній групі. Показники вищого рівня адаптивності спостерігались в контрольній групі, в якій соціально-психологічний тренінг не проводився.

В основі дослідження лежить експеримент. Вибірка: 48 студентів I курсу ВДНЗ «Буковинський державний медичний університет», спеціальність «Лікувальна справа», з яких: 26 студентів становили експериментальну групу та 22 – контрольну.

В даний час існує ряд суперечностей у визначенні тренінгу як особливій області прикладної психології. Розглядаючи тренінг в рамках діяльності та розвитку особистості, ми представимо різноманітні форми групової психологічної роботи, що співвідносяться з навчанням, терапією і корекцією. Перш за все, це має на увазі використання активних групових методів практичної психології для роботи із здоровими людьми з метою вирішення завдань по розвитку і вдосконаленню якостей, необхідних для покращення соціальної та професійної діяльності. Тренінгова дія прямує на досягнення позитивних змін учасників, підвищення ступеня їх “конгруентності” з собою і навколишнім середовищем. Перехід до нової соціальної ролі, ролі студента, зміна звичної шкільної обстановки на незнайому вузівську потребує часу для адаптації. Зміст адаптаційного періоду у вузі полягає в тому, щоб зробити цей природний процес більш інтенсивним, безболісним і працездатним для студента та викладача, тому слід використовувати соціально-психологічний тренінг, саме як засіб адаптації студентів-першокурсників до навчання у ВНЗ. Метою будь-якого адаптаційного тренінгу є сприяння психологічній адаптації першокурсників до умов навчання, а ефективність такого процесу забезпечується груповим феноменом, тобто можливістю отримати зворотній зв'язок і підтримку зі сторони інших людей. У такій групі люди відчувають себе прийнятими й активно приймають інших, користуються довірою групи і довіряють самі. В розвитку даного процесу можна виділити 2 етапи: діагностичний та корекційний. Програма тренінгових занять забезпечує надання можливість учасникам групи визначити разом якомога більше можливостей вибору поведінки під час зустрічі з життєвими труднощами та проблемами, а саме адаптації студентів-першокурсників до навчання у вузі. Загальна мета соціально-психологічного тренінгу – підвищення компетентності в спілкуванні з однокурсниками, може бути конкретизована у ряді завдань з різним формулюванням, але обов'язково пов'язаних з придбанням знань, формуванням умінь, навиків, розвитком установок, що визначають поведінку в спілкуванні, перцептивних здібностей людини, корекцією і розвитком системи відносин особистості.

В умовах проведення соціально-психологічного тренінгу покращилася здатність студентів-першокурсників тренінгових груп до самоаналізу, саморозкриття та самоактуалізації, про що свідчать результати аналізу заключної діагностики. Разом з тим, спостерігалась тенденція до активнішої та продуктивнішої адаптивної діяльності. Окреслилась лінія до кращого розуміння студентами взаємозалежності між успіхом у адаптивній діяльності та індивідуальними особистісними властивостями. Завдяки таким характеристикам у першокурсників підвищилися адаптивні можливості як на потенційному рівні, так і на актуальному, що створюють у особистості, з одного боку, здатність до протистояння відносно до відповідних видів дезадаптації та дезадаптованості, з іншого – забезпечують оптимальні умови процесу адаптації. Отже, отримані дані свідчать про те, що наше припущення підтвердилось, а саме – тренінгові заняття сприяють та покращують перебіг успішної адаптації студентів-першокурсників до навчання у вузі.

Pavliuk O. I.

THE IMPOSITION OF INTERNATIONAL SANCTIONS AGAINST RUSSIA ON THE EXAMPLE OF THE U.S. CONTAINMENT POLICY TOWARD IRAN

*Department of Psychology and Sociology
Higher State Educational Institution of Ukraine
«Bukovinian State Medical University»*

At the time of apparent violations of fundamental norms and principles of international law by Russian Federation according Ukraine, which shook the foundations of international relations of the XXI century, the problem of containment of the aggressor by the international community is particularly topical.

At the beginning of the Cold War John Kennan proposed a strategy of “containment” of the enemy state. The policy of containment was an alternative strategy that was used by the US to block political expansion, undermining the economy and prevent military aggression of the USSR until the regime collapsed from internal deficiencies in 1991.

After the success of the policy of containment according the Soviet Union, the United States have adapted it to a number of other external challenges, including Iran. The Islamic Republic is determined to become the world's tenth nuclear power. To ensure regional security Tehran's growing influence should be contained. As the US national strategy during the Cold War, deterrence is increasingly treated as the best option to deal with hostile states like Iran, where neither war nor peace were not attractive or viable alternative.

Sanctions against Iran were first clearly aimed at weakening the Iranian energy sector by refusing to import oil, and then to ban the access to the international financial system, to the foreign exchange reserves of Iran. They also include visa restrictions for individuals associated with human rights violations, as well as a ban on trade and investment in Iran.

Targeted imposition of sanctions by the US, UN, EU has reduced by 50% of revenues from the sale of Iranian oil in the budget, rising unemployment and a decline in the currency more than doubled. As a result, Iran held a democratic presidential election and November 24, 2013 signed an agreement, which was the result of nearly 10 years of discussions and negotiations and is called the “Joint Action Plan”. The government of the Islamic Republic agreed